

Viçat e shëndetshëm kërkojnë menaxhim të mirë

Përgatitur nga Franz Riegler, Konsulent i Schaumann dhe

Aksioner i AUSTRIA Prämix shpk.

Fabrikat e përpunimit të qumështit në Austri po bëhen gjithmonë e më të mëdha por fuqia puntore në këto fabrika jo. Për të menaxhuar tufë me lopë qumështi, nevojitet shumë kohë, vëmendje dhe njohuri. Si pasojë, për mëshqerrat dhe viçat ngelet shumë pak kohë. Veçanërisht për viçat duhet të tregohet kujdesje e veçantë. Por si duhet të menaxhohet situata pikërisht në Shqipëri?

Fakt është që një në dhjetë viça në Austri ngordhin. Shkaqet kryesore janë: diarreja e viçave, viruset rota, korona, kriptosporidit ose kokcidet si dhe sëmundjet e aparatit respirator (grip, pneumoni).

Sëmundjet e viçave janë faktorë sëmundjesh për gjedhin e rritur. Kjo do të thotë që ka shumë faktor përgjegjës që shkaktojnë diarre ose gripin e gjedhit.

Mikrobet patogjene gjenden në çdo stallë. Përhapja e një sëmundjeje varet nga përqëndrimi i mikrobeve dhe nga rezistenca e viçave.

Ulja e përqëndrimit të mikrobeve patogjene

Për të mbajtur përqëndrimin e mikrobeve patogjene sa më të ulët, viçat duhet të mbahen në ajër të pastër. Ngarkesa bakteriale në stalla është shumë e madhe për shkak të numrit të madh të kafshëve në hapësirë të vogël. Bokset e lindjes dhe bokset e viçave duhet të pastrohen rregullisht dhe të dezinfektohen nga mikrobet (kokcidet, kriptosporidet, viruset rota dhe korona). Bokset e pastruara (të dezinfektuara) duan kohë të mjaftueshme të thahen siç duhet dhe të qëndrojnë për një kohë të gjatë bosh. Bokset e viçave vendosen në diell sepse rrezet UV ngordhin mikrobet

Për të arritur higjenën e dëshiruar nuk mjafton vetëm pastrimi i bokseve, por edhe koha e nevojshme e qëndrimit bosh.

patogjene. Edhe në dimër, kur pastrimi me ujë me presion është i vështirë, bokset mund të pastrohen pjesërisht dhe të vendosen për disa ditë në ajër të pastër në mënyrë që të zvogëlohet ngarkesa bakteriale.

Problematike janë bokset e drurit. Këto janë më të vështira për t'u pastruar dhe dezinfektuar për shkak të sipërfaqes së tyre të ashpër. Veçanërisht vështirësi hasen kur bëhet luftimi i kriptosporideve ose kokcideve. Bokset ose iglot me sipërfaqe të lëmuar (plastike, me pllaka tallashi të presuara) në këtë rast kanë përparësi. Në sipërfaqet e lëmuara dezinfektimi i mikrobeve bëhet më me lehtësi.

Forcimi i sistemit imunitar të viçave

Rezistenca e viçit është vendimtare nëse shpërthen ose jo një sëmundje. Kjo fillon që para lindjes. Lopa duhet të jetë në gjendje fizike të mirë dhe të jetë e furnizuar me lëndë minerale (vitamin E dhe selen). Edhe lindja duhet të bëhet pa nevojën e ndihmës së tërheqjes .

Kushti më i mirë për viçin është furnizimi i mjaftueshëm me kulloshtër. Menjëherë pas lindjes, viçi duhet të konsumojë 2 litër kulloshtër dhe 1-2 litër nga mjelja e kulloshtërës së parë në vaktin e dytë, afërsisht 3-6 orë më vonë. Gjithashtu është e rëndësishme që viçi menjëherë pas lindjes të vendoset në një mjedis të pastër, mundësisht në një iglo ose në një boks të lëvizshëm me mure të lëmuara. Iglo duhet të vendoset në një vend të mbrojtur nga era dhe shiu dhe të jetë i shtruar me një shtresë kashte të trashë dhe të thatë. Në dimër, në orët e para pas lindjes, në bokse të vendosen tavane ose llamba infra të kuqe në mënyrë që viçi të jetë ngrohtë derisa është ende i njomë.

Bokset e veçanta nuk duhet të vendosen në stallë pasi përqëndrimi i mikrobeve është shumë i lartë për shkak të mbetjeve nga lindja. Viçat nuk duhet të ekspozohen ndaj rrymave të ajrit. Për këtë vijnë në ndihmë dërrasat që

vendosen në pjesën e pasme të boksit, të cilat parandalojnë futjen e ajrit të ftohtë në bokse. Gjithashtu një batanije do t'i mbante ngrohtë në ditët e para të lindjes.

Optimale: Çati mbi Iglo

Kujdes me sasinë ditore të qumështit në ditët e para

Për shkak të gabimeve në ushqyerje, si ofrimi i një sasive të madhe qumështi në vakt, shpesh herë shkaktohet diarre. Me përjashtim të kulloshtërës e cila i ofrohet viçit në ditën e parë pa limit, një viç nuk duhet të konsumojë më shumë se 1,5 litra qumësht në vakt. Prandaj janë të nevojshme tre vakte në ditë. Në fund të javës së parë sasia e qumështit rritet deri në 2,5 litër për vakt dhe kështu vazhdon të rritet. Pas javës së dytë viçit duhet t'i ofrohet koncentrat, kashtë dhe ujë. Në fermat me probleme të përsëritura duhet të gjendet shkaku me ndihmën e veterinerit dhe një këshilltari të Drejtorisë së Bujqësisë, gjithashtu duhet të konceptohet një program mirëmbajtje.

Një skemë e mirëfilltë rritjeje dhe asistence në rritjen e viçave është marrë nga shoqata e mbarshtuesve të viçave të Austrisë së Sipërme. Kjo skemë e mirëfilltë mund të ofrohet nga kompania Austria Praemix shpk.

Tab.1: Plani i pirjes në javën e parë të jetës.

Mosha në ditë	Sasia në l/vakt	Vaktet
1	0,75 deri 1	3
2 deri 3	1 deri 1,5	3
4 deri 7	2 deri 2,5	2

Tab 2: Plani ushqimor për javën e 2-të deri në javën e 8-të të jetës.

Javët e para të jetës	Qumësht lope ose pluhur L/ditë	Ushqim koncentrat kg/ditë	Jonxhë cilësore	Ujë
2	6			
3	7			
4	8			
5	8			
6	7			
7	6			
8	4			

Sasia sipas dëshirës!